

воєнного стану та повоєнного відновлення України: стратегії і завдання : зб. тез методол. семінару, 6 квіт. 2023 р., Київ / НАПН України, Від-ня філософії освіти, заг. та дошк. педагогіки. Івано-Франківськ, 2023. С. 26–28. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/735035/> (дата звернення: 21.03.2024).

4. Березівська Л. Д., Дерев'янка Т. М. Електронний ресурс «Видатні педагоги України та світу» й онлайн-проект «Ми стоїмо на плечах наших попередників: Видатні педагоги-ювіляри». *Вісн. НАПН України*. 2020. Т. 2, № 1. С. 1–3 (розд. паг.). DOI: <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-1-7-4>.

5. Березівська Л. Д., Павленко Т. С. Сторінка «Олександра Яківна Савченко (1942–2020)» цифрового ресурсу «Видатні педагоги України та світу» як форма поширення педагогічної спадщини в освітньо-науковому просторі. *Контексти творчості Олександри Яківни Савченко. Уміння вчитися як ключова здатність здобувачів початкової освіти в реаліях воєнного стану* : зб. матеріалів II Міжнар. пед. читань пам'яті О. Я. Савченко, 3 листоп. 2022 р., Київ / НАПН України та ін. Київ, 2022. С. 20–24. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/733651/> (дата звернення: 21.03.2024).

6. Berezivska L. D., Pinchuk O. P., Hopta S. M., Demyda Y. F., Sereda K. V. Creation of information and bibliographic resource «Outstanding educators of Ukraine and the world» and its influence on the development of digital humanities. *Inform. Technologies and Learning Tools*. 2022. Vol. 87, no. 1. P. 1–17. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v87i1.4825>.

UDC 004.774:37(091)(100+477)-051]:[37.035:172.15](477)

T. M. DEREVIANKO

ORCID ID: 0000-0003-3980-7584

Junior Researcher of the Department
of Pedagogical Source Studies and Biographistics
at V. Sukhomlynskyi SSEL of Ukraine
e-mail: t.derevyanko@ukr.net

THE ROLE OF THE ELECTRONIC INFORMATIONAL AND BIBLIOGRAPHIC RESOURCE «OUTSTANDING EDUCATORS OF UKRAINE AND THE WORLD» IN THE NATIONAL AND PATRIOTIC EDUCATION OF CHILDREN AND YOUTH

Abstract. The electronic informational and bibliographic resource «Outstanding Educators of Ukraine and the World» that functions on the portal of V. Sukhomlynskyi SSEL of Ukraine, has been presented. Its content and features, as a branch digital resource, have been briefly highlighted. The role of the resource in the national and patriotic education of children and youth has been argued.

Keywords: Electronic resource «Outstanding Educators of Ukraine and the World», V. Sukhomlynskyi SSEL of Ukraine, pedagogical biography, national and patriotic education.

УДК 929:37]:004.774.6:[37.035:172.15](477)

Т. О. ЗОЛОТАРЕНКО

ORCID ID: 0000-0002-7533-4676

молодший науковий співробітник
відділу педагогічного джерелознавства та біографістики
ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського
e-mail: zolotarekotetiana@ukr.net

БІОГРАФІЧНІ ОНЛАЙН-ПРОЄКТИ: ВПЛИВ НА НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ

Анотація. У публікації обґрунтовано роль біографічних on-line проєктів у контексті впливу на національно-патріотичне виховання. Зокрема, висвітлено внесок двох on-line проєктів: «Педагоги України: Пам'ятаємо, шануємо!» та «Ми стоїмо на плечах наших попередників: Видатні педагоги-ювіляри». Їхні матеріали розроблені та публікуються на базі Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського. Як підсумок, окреслено перспективні напрями дослідження, пов'язані з біографічними on-line проєктами та їхнім впливом на громадянську компетентність загалом.

Ключові слова: біографічні on-line проєкти, національно-патріотичне виховання, Україна.

Біографічні on-line ресурси – це платформи, які спеціалізуються на створенні та розповсюдженні інформації про життя та досягнення різних персоналій. Вони можуть відрізнятися як за формою, та і за змістом. Зокрема вирізняють:

– Біографічні веб-сайти. Це сайти, які присвячені конкретній особі або групі людей. Зазвичай містять докладні описи життя, кар'єри, досягнень, фотографії, відео та інші матеріали, що стосуються цієї конкретної особи.

– Блоги та соціальні мережі. Іноді люди ведуть свої власні блоги або профілі в соціальних мережах, де вони розповідають про своє життя, події та досягнення.

– Інтерактивні проєкти. Це можуть бути веб-сайти або додатки, які допомагають користувачам досліджувати біографії різних осіб через інтерактивні візуалізації, аудіо або відео матеріали, тестування та інше. Прикладом таких сайтів є інформаційно-бібліографічні ресурси «Видатні педагоги України та світу» [1], «Педагоги-новатори України» [5] та «Видатні бібліотекознавці» [3], які розробили та наповнили працівники Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського (далі – ДНПБ).

– Проєкти з Вікіпедії та інших подібних відкритих джерел. Вони спеціалізуються на створенні або покращенні біографічних статей на основі відкритих джерел та пропонують користувачам необмежений доступ до матеріалів.

Однак, незважаючи на різноманітність, усі вони можуть бути корисними у процесі вивчення життєвого шляху та діяльності відомих особистостей, для навчальних цілей або просто для задоволення цікавості про життя і досягнення інших людей.

Ґрунтовний доробок у питаннях on-line проєктів як засобу популяризації інформації про педагогів та їхнього надбання представлено у працях Л. Березівської, О. Міхна, О. Пінчук та ін. [2; 4; 6; 7].

«Педагоги України: пам'ятаємо, шануємо» – це on-line проєкт, який розробляє відділ педагогічного джерелознавства та біографістики ДНПБ. Головна мета проєкту – вшанування педагогів України, чий внесок у розвиток освіти та виховання – вагомий. Цей проєкт містить різноманітні матеріали про відомих освітян, їхні досягнення, методичні рекомендації та матеріали для вчителів. Ресурс створено для того, щоб нагадати про важливу роль педагогів у формуванні майбутнього країни та надихнути на подальші досягнення в освіті.

Проєкт «Ми стоїмо на плечах наших попередників: Видатні педагоги-ювіляри» також розробляє відділ педагогічного джерелознавства та біографістики

ДНПБ. Основна його мета – вшанування та висвітлення внеску видатних педагогів-ювілярів, та визначення їхніх досягнень в галузі освіти. Проект поширює інформацію про вчителів, директорів шкіл, методистів та інших освітян, які протягом життя віддано працювали на благо освіти та плекали нові покоління.

Названі проекти для національно-патріотичного виховання важливі з декількох причин. По-перше, пошановано пам'ять відомих педагогів, які прислужилися розвитку освіти і культури в Україні. Це сприяє формуванню національної свідомості та гордості за свою країну. По-друге, вивчення досягнень видатних колег надихає молоде покоління вчителів на власний поступ. Це додає патріотизму, згуртовує, активізує освітянську громадськість. По-третє, використання методичних рекомендацій та матеріалів уславлених педагогів підвищує якість сучасного навчального процесу та й освіти загалом.

Отже, проекти «Педагоги України: пам'ятаємо, шануємо» та «Ми стоїмо на плечах наших попередників: Видатні педагоги-ювіляри» відіграють важливу роль у вихованні патріотичних почуттів та формуванні національної ідентичності серед молодого покоління. Перспективними вважаємо дослідження пов'язані з аналізом впливу on-line проектів на формування окремих складників громадянської компетентності, зокрема на когнітивний, ціннісний та діяльнісно-процесуальний аспекти.

Список використаних джерел

1. Березівська Л. Д. Онлайн-проекти як форма поширення педагогічного біографічного знання в освітньо-науковому просторі. *Бібліотека. Наука. Комунікація. Інноваційні трансформації ресурсів і послуг* : матеріали Міжнар. наук. конф. (Київ, 4–6 жовт. 2022 р.) / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України. Київ, 2022. С. 424–426. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0004349> (дата звернення: 18.03.2024).
2. Березівська Л. Д., Деревянко Т. М. Електронний ресурс «Видатні педагоги України та світу» й онлайн-проект «Ми стоїмо на плечах наших попередників: Видатні педагоги-ювіляри». *Вісн. НАПН України*. 2020. Т. 2, № 1. С. 1–3 (розд. паг.). DOI: <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-1-7-4>.
3. Видатні бібліотекознавці, бібліографознавці, книгознавці та документознавці України та світу : інформ.-бібліогр. ресурс / ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. *Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського* : офіц. сайт. Київ, 2009–2024. URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/informatsiyno-bibliografichni-resursy/vydatni-bibliotekoznavtsi/> (дата звернення: 20.03.2024).
4. Видатні педагоги України та світу : електрон. інформ.-бібліогр. ресурс / наук. керівник Л. Д. Березівська ; ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. *Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського* : офіц. сайт. Київ, 2008–2024. URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/informatsiyno-bibliografichni-resursy/vydatni-pedahohy/> (дата звернення: 20.03.2024).
5. Педагоги-новатори в Україні : онлайн-проект / наук. керівник Ольга Виговська ; ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. *Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського* : офіц. сайт. Київ, 2024. URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/informatsiyno-bibliografichni-resursy/pedahohy-novatory/> (дата звернення: 20.03.2024).
6. Berezivska L. D., Mikhno O. P., Pinchuk O. P. Online projects as a form of spreading pedagogical biographical knowledge in the educational and scientific space in the context of open science. *Inform. Technologies and Learning Tools*. 2023. Vol. 97, no. 5. P. 1–17. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v97i5.5240>.
7. Berezivska L. D., Pinchuk O. P., Hopta S. M., Demyda Y. F., Sereda K. V. Creation of information and bibliographic resource «Outstanding educators of Ukraine and the world» and its

UDC 929:37]:004.774.6:[37.035:172.15](477)

T. O. ZOLOTARENKO
ORCID ID: 0000-0002-7533-4676
Junior Researcher of the Department
of Pedagogical Source Studies and Biographistics at
V. O. Sukhomlynskyi SSEL of Ukraine
e-mail: zolotarenkotetiana@ukr.net

ONLINE BIOGRAPHICAL PROJECTS: IMPACT ON NATIONAL AND PATRIOTIC EDUCATION

Abstract. The publication substantiates the role of online biographical projects in the context of influencing national and patriotic education. In particular, the contribution of two online projects has been highlighted: «Educators of Ukraine: We Remember, We Respect!» and «We Stand on the Shoulders of Our Predecessors: Outstanding educators-jubilarians». Their materials were developed and published on the basis of V. Sukhomlynskyi State Scientific and Educational Library of Ukraine. As a result, promising areas of research, related to online biographical projects and their impact on civic competence in general, have been outlined.

Keywords: biographical online projects, national-patriotic education, Ukraine.

УДК 378-055.2(091)(477)+61(091)(477)-051Требинська

А. П. МИРОНЕНКО
студентка V курсу
факультету суспільно-гуманітарних наук
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка
e-mail: armyronenko.fshn23m@kubg.edu.ua

ПЕРСОНАЛІЯ ОЛЕНИ ТРЕБИНСЬКОЇ (1885–1967 рр.) В КОНТЕКСТІ ОСМИСЛЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОСТІ ЖІНКИ В УКРАЇНІ МОДЕРНОЇ ДОБИ

Анотація: Для XIX–XX ст. характерна криза традиційних цінностей і неабияка увага до інституту сім'ї та жіноцтва. Дослідників, котрі вивчають жіночу історію в деталях і персоналіях, усе більше цікавлять тогочасні зміни в усвідомленні ролі жінки в суспільстві та розширення її прав. Одним із виразних прикладів жінки нової доби є Олена Требинська.

Ключові слова: емансипація, жіноцтво модерної доби, гендерні студії, жіноча вища освіта, родина Требинських.

Модернізація економічного та соціального життя суспільства другої половини XIX ст. вплинула і на сприйняття інституту сім'ї та гендерних ролей. Старі традиції